

кооперація членів проектної команди, координаційна робота менеджерів, вимірні та чіткі показники результативності та ефективності роботи членів проектної команди. Таким чином, компетенції є ключовим фактором для визначення проекту та успіху його реалізації [3, с. 57].

Список використаних джерел

1. Gorod A., Hallo L., Ireland V., Gunawan I. *Evolving Toolbox for Complex Project Management*. Boca Raton, London, New York: CRC Press. 2020. 571 с.
2. Grit R. *Project management. A practical approach*. Noordhoff Uitgevers: Routledge. 2022. 266 с.
3. Badiru A. B., Osisanya S. O. *Project Management for the Oil and Gas Industry. A World System Approach*. Boston, MA: CRC Press. 2016. 735 с.

Самолюк Н. М.,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва,
Національний університет водного господарства та
природокористування, м. Рівне;*

Кардаш А. В.,

*член Рівненської Малої академії
наук учнівської молоді, м. Рівне*

РОЗВИТОК КРИПТОІНДУСТРІЇ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД

Останні декілька років стали початком великих змін на фінансових ринках більшості країн, зокрема в секторі цифрових грошей. Так, в 2021 році американська компанія Tesla здійснила капіталовкладення в Bitcoin (BTC) майже на 1,5 млрд. дол. США, а одна з найбільших електронних платіжних систем PayPal дозволила своїм користувачам використання криптовалют для платежів. На даний час значна частина відомих світові брендів приймають криптовалютні платежі (рис. 1).

У 2021 році капіталізація всього криптовалютного ринку досягла свого історичного максимуму – 2 трлн. дол. США – майже 20 % від загальної вартості всього добутого на даний момент золота або 100 % капіталізації компанії Apple. Однак, з січня 2022 року більше третини з 31 000 криптовалют зникли з ринків, а інвестори інших криптовалют зафіксували значні збитки. Тож, на початку 2023 року у світі існує 22 250 криптовалютних проектів, які представляють весь криптовалютний ринок вартістю 852 мільярди доларів.

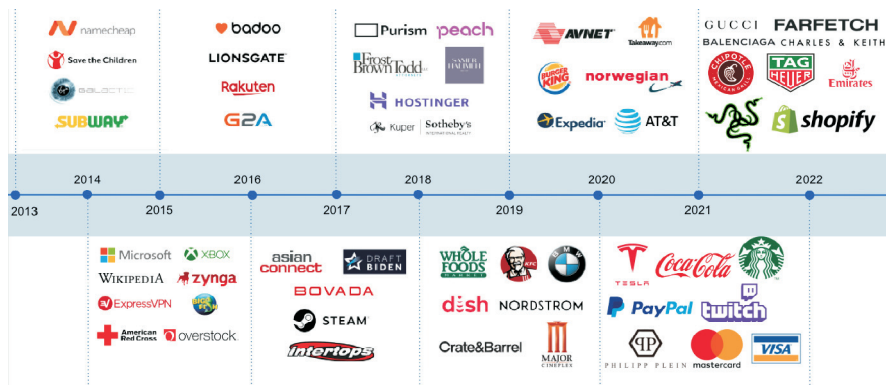

Рис. 1. Найбільші світові бренди приймають криптовалютні платежі

Джерело: [1].

В Україні криптовалютний ринок розвивається швидкими темпами (зокрема, у 2022 році близько 6,5 мільйонів громадян володіли криптовалютою [2]), а країна, згідно з даними провідної аналітичної блокчейн-компанії Chainalysis за Глобальним індексом прийняття криптовалют (The 2022 Global Crypto Adoption Index), посіла третє місце (серед 146 країн) з балом 0,694 (рис. 2) [3]. Дане Дослідження було прокоментоване міністром цифрової трансформації України Михайлом Федоровим: «Ми хочемо створити в Україні найбільш сприятливі умови для розвитку криптобізнесу. Щоб світові криптокомпанії могли легально входити в Україну та вести бізнес, використовуючи банківську систему. А українці декларувати та захищати свої доходи у віртуальних активах» [4].

Як не дивно, але війна не завадила, а навпаки сприяла розвитку криптоіндустрії в Україні. Це підтверджує і той факт, що після допису на офіційному акаунті України у Твіттері про те, що країна прийматиме міжнародну допомогу через криптовалюту, використовуючи криптогаманці було зібрано понад 125 млн. доларів США. І хоча дана сума є скромною по відношенню до загальної суми, наданої міжнародними партнерами, але Україна змогла отримати її набагато швидше через відсутність посередників [5]. Крім того, хоча транзакція криптовалюти залишається анонімною, система смартконтрактів досить прозора і дає можливість відстежити усі зміни у реєстрі блокчейну. Для благодійних організацій це дуже зручно, бо так можна переконатись, що кошти йдуть за призначенням. Саме тому, донати у криптовалюті приймають і найбільші волонтерські фонди («Повернись живим» і Фонд Сергія Притули), що допомагають Збройним силам України.

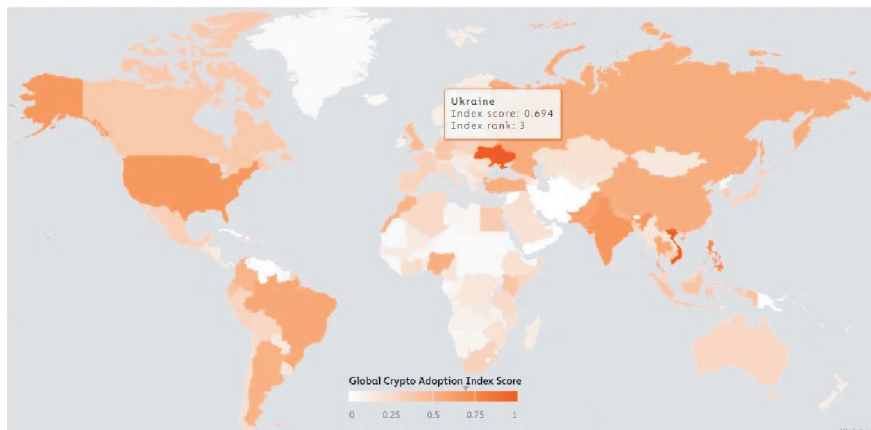

Рис. 2. Глобальний індекс прийняття криптовалют у 2022 р.

Джерело: [3].

Варто відмітити і значну допомогу Україні під час війни і відомих криптобірж. Зокрема, крипто біржа Binance виділила 2 млрд. доларів на допомогу українським жінкам, які постраждали через вторгнення росії в Україну; криптобіржа Currencys.com переказала 1 млн. доларів на гуманітарну допомогу Україні; британо-українська криптобіржа BTC-Alpha створила фонд криптовалютних пожертв Alphafor Ukraine на потреби ЗСУ та населення України, що постраждало від війни. Було створено навіть першу волонтерську монету UAF – Ukrainian Army Forcescoin [6].

Вцілому, основні риси розвитку криптоіндустрії в Україні у воєнний період наведено на рис. 3.

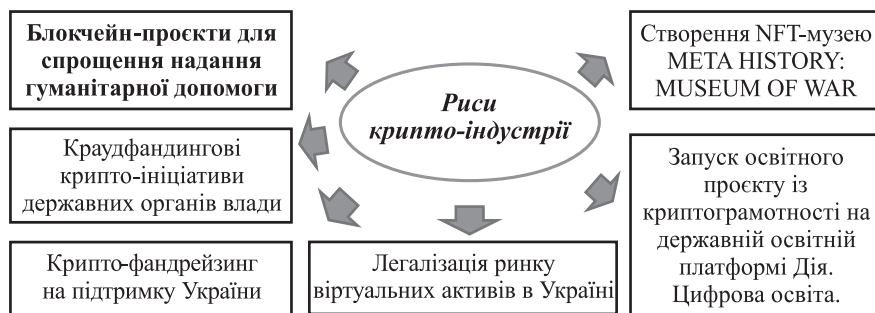

Рис. 3. Основні риси розвитку криптоіндустрії в Україні у воєнний період

Розглянемо їх більш детально і розпочнемо з блокчейн-проектів для спрощення надання гуманітарної допомоги. У грудні 2022 року УВК ООН у справах біженців та Stellar Development Foundation за підтримки Міністерства цифрової трансформації (далі – Мінцифра) запустили пілотний проєкт на базі блокчейну Stellar. Його мета – спростити надання гуманітарних коштів у стейблкоїні USDC серед українських переселенців та людей, постраждалих від російської воєнної агресії. В межах програми українці зможуть отримати стейблкоїни через цифровий гаманець Vibrant, який вони можуть завантажити на смартфон. Завдяки використанню технології блокчейн всі виплати здійснюються адресно та в оперативні терміни. Пілотний етап проєкту розроблений спеціально для України, але в подальшому може бути адаптований у всьому світі [7].

На жаль, українське законодавство не передбачає можливості для Мінцифри чи Міністерства оборони отримувати донати на допомогу армії на віртуальний рахунок у криптовалюти, тож було запропоновано легальний спосіб такої допомоги через краудфандинг. У березні 2022 р. Мінцифра разом з блокчейн-компанією Everstake та криптобіржею FTX запустили офіційний сайт для криптодонатів Aid For Ukraine. На сайті краудфандингової ініціативи зазначено, що Aid For Ukraine співпрацює з крипто валютною біржею FTX, яка конвертує отримані криптовалютні кошти у «фізичні» і надсилає пожертви НБУ. За рахунок зібраних коштів, здійснюються закупівлі необхідних для військових речей, техніки та забезпечується фінансова підтримка військових і населення [6].

Задонатити на користь України криптою з будь-якої точки світу можна і в межах президентської ініціативи UNITED24. На сайті платформи вказано, що кошти надходять на рахунки НБУ та спрямовуються профільними міністерствами на найголовніші потреби за трьома напрямками: оборона та розмінування, медична допомога, відбудова України. Уся інформація про благодійний проєкт розміщена на сайті Міністерства цифрової трансформації [6]. Варто відмітити, що криптогаманці для збору коштів на потреби поліцейських, рятувальників та прикордонників створила і Кіберполіція.

Вперше в історії криптоспільнота долучилась до фандрейзингу на підтримку України. За даними аналітиків блокчейн-компанії Crystal Blockchain, світова крипто спільнота задонатила благодійним українським фондам понад \$184 мільйони [6]. Досить потужну підтримку у цьому напрямку здійснює європейська централізована криптовалютна біржа White BIT, зокрема вона: 1) викупила у Kalush кришталевий мікрофон «Євробачення-2022» за 900 тис. доларів, кошти пішли на допомогу ЗСУ; оголосила про інтеграцію з українським державним сервісом Дія, що сприяє швидкому та простому здійсненню криптопереказів на потреби постраж-

далих від війни в Україні; 3) запустила систему обробки крипто платежів Whitepay та спеціальну платформу для збору коштів для допомоги ЗСУ та українцям, що постраждали в результаті війни в Україні; 4) підписала меморандум про співпрацю з Міністерством закордонних справ України, щодо можливості налаштувати допомогу людям, які виїхали з України, та сприяти переходу іноземних дипломатичних установ до безбар'єрних цифрових просторів [8].

NFT-музей META HISTORY: MUSEUM OF WAR, створений українською крипто спільнотою та підтриманий Міністерством цифрової трансформації, поєднує блокчейн-технологію, мистецтво та історичні факти. Команда NFT-музею прагне зберегти пам'ять про реальні події воєнного часу, розповсюдити правдиву інформацію серед світової діджитал-спільноти та зібрати кошти на підтримку України. Зокрема, кошти спрямовують на відновлення українських музеїв та театрів, які постраждали від рук російських окупантів.

У першому дропі 2178 лотів, представлених 99 твітами з ілюстраціями (по 14 копій кожного), які ілюструють події перших 5 днів війни. До створення колекції долучились українські художники. В наступних випусках беруть участь роботи міжнародної творчої спільноти, до відбору яких залучена команда світових митців та дизайнерів. За перший день було придбано 1282 цифрових мистецьких творів на суму понад 600 тис. доларів [9].

З метою отримання якісних практичних знання з використання віртуальних активів, Міністерством цифрової трансформації разом із експертами форсайту «Віртуальні активи 2030» розробили базовий курс із криптограмотності. Повноцінний курс із віртуальних активів охопить 100 годин теоретичної та практичної роботи. Теоретична частина допоможе зрозуміти, як працюють технології блокчейн та криптоактиви, практична – отримати базові навички для роботи з новим класом активів. Навчання буде безкоштовним і розпочнеться на початку 2023 року на державній освітній платформі Дія. Цифрова освіта [9].

З моменту ухвалення закону «Про віртуальні активи» ЄС значно оновив рекомендації щодо регулювання криптоактивів (MiCA). Оскільки, 23.08.2022 Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС, зараз розглядаються шляхи адаптації цих вимог з українським законодавством. Також депутатським корпусом продовжується робота над проектом закону про внесення змін до Податкового кодексу України в частині оподаткування доходів від операцій з віртуальними активами, в межах якого будуть прописані також зміни до базового закону галузі [9]. Легалізація ринку віртуальних активів дозволить глобальним криптокомпаніям з багатомільярдною капіталізацією працювати в Україні, створювати додаткові робочі місця, залучати інвестиції та прискорити економічне відновлення нашої країни.

Відтак, зазначене свідчить, що розвиток нової високотехнологічній криптоіндустрії може виступити потужним драйвером для розвитку цифрової економіки в Україні, допоможе залучити додаткові інвестиції та збільшить податкові надходження до державного бюджету.

Список використаних джерел

1. Cryptocurrency Ownership Data. URL: <https://triple-a.io/crypto-ownership-data/>
2. Cryptocurrency information about Ukraine. URL: <https://triple-a.io/crypto-ownership-ukraine-2022/>
3. The 2022 Global Crypto Adoption Index. Chainalysis. URL: <https://blog.chainalysis.com/reports/2022-global-crypto-adoption-index/>
4. Капустинська К. Україна потрапила до топ-3 країн світу з використання криптовалюти. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/economics/cryptocurrency/ukraina-potrapila-do-top-3-krain-svitu-z-vikoristannya-kriptovalyut.htm>
5. How the Russia-Ukraine conflict has put cryptocurrencies in the spotlight. The Conversation. URL: <https://theconversation.com/how-the-russia-ukraine-conflict-has-put-cryptocurrencies-in-the-spotlight-180527>
6. Як держава перестала хвилюватись і полюбила криптовалюти. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/crypto-in-ukraine/>
7. УВКБ ООН запускає виплату допомоги українцям з використанням технології блокчейн. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-uarazom/3636083-dopomoga-vid-oon-ukraincam-zapuskaut-grosovu-intervenciu-z-vikoristannam-tehnologii-blokcejn.html>
8. Crypto Exchanges Binance and White bit Offer Help for Ukrainian Refugees. URL: <https://news.bitcoin.com/crypto-exchanges-binance-and-whitebit-offer-help-for-ukrainian-refugees/>
9. Виклики для криптоіндустрії в Україні в умовах війни. Економічна правда. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/30/695597/>